

Nauczanie L3+

Zofia Chłopek

Nauka L3 zjawiskiem powszechnym

Komisja Europejska: 56% 2 języki; 28% 3 języki (poliglota jako przyszły model europejski)

W Europie – różne konteksty przyswajania L3:

- kontekst monolingwalny i multilingwalny (Zweitsprache vs. Fremdsprache);
- submersja, immersja, nauka języka jako przedmiotu szkolnego;
- nauka paralelna lub konsekwentna;
- różny wiek rozpoczęcia i zakończenia nauki

Polska: angielski i niemiecki (+ francuski, hiszpański, włoski, rosyjski, ...)

Niemiecki – często po polskim *oraz angielskim!*

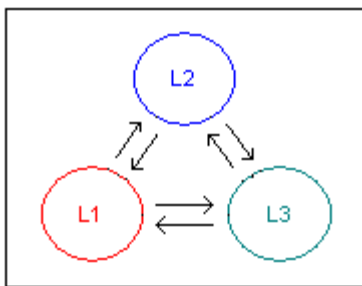
Nauczanie L3+ odmienne od nauczania L2!

Uczniowie L3+:

- co najmniej dwa systemy językowe
- szerszy system pojęciowy (*Neue Sprache – neue Seele!*)
- wpływ dwujęzyczności na rozwój kognitywny
- doświadczenie w nauce języków
- świadomość metajęzykowa (co to jest język jako taki, przypadkowa natura języka, różnice między językami)
- strategie uczenia się
- autonomia
- poczucie własnej wartości (*Selbsteinschätzung*)
- gotowość do podejmowania ryzyka
- motywacja do nauki nowego języka
- konkretne oczekiwania wobec nowej sytuacji uczenia się

Efekty uczenia się L3 – **wpływy międzyjęzykowe** (*cross-linguistic influence, interlinguale Einflüsse*):

Kierunek wpływów międzyjęzykowych:

Pozytywne i negatywne

- transfer interlingwalny (*der interlinguale Transfer*),
- przełączanie kodów (*der Kodewechsel, code-switching*),
- pożyczki językowe (*die Entlehnung, borrowing*), zwłaszcza stanowiące część idiolektu danej os.,
- nadprodukcja lub zbyt niska produkcja pewnych elementów językowych,
- unikanie języka,
- zacieranie się języka, utrata języka,
- prędkość przyswajania języka.

Łatwość zaobserwowania – negatywny transfer językowy (interferencja) (w produkcji)

Czynniki kształtujące transfer (pozytywny/negatywny):

- dystans typologiczny (*typologische Verwandtschaft*) i psychotypologia (*Psychotypologie*),
- jak dawno miała miejsce aktywacja L1/L2 (*recency of use*),
- okres czasu i natężenie kontaktu z L2 i L3,
- biegłość w L1 i L2; biegłość w L3,
- naturalny/sztuczny sposób przyswajania L2, jak też kontekst komunikacji,
- status L2 (ojczysty lub obcy) (*foreign language effect*).

Jakie elementy języka ulegają transferowi?

Częściowe podobieństwa! (*bekommen & become; Adresse & address; Perfekt & Present Perfect*)

Analiza błędów (*die Fehleranalyse*): rozpoznanie i klasyfikacja błędów.

Kolejny krok: zaplanowanie odpowiednich ćwiczeń.

PREZENTACJE:

częściowe podobieństwa – w sposób kontrastywny
uczniowie powinni sami odkrywać reguły!

[→ tabelka z *sollen*]

[→ Present Perfect: *She has already been to Paris/Sie war schon in Paris*, rysunek]

ĆWICZENIA:

- najpierw receptywne [→ tabelka], w tym na poprawianie błędów [→ tabelka]
- następnie na produkcję, np. tłumaczenie [→ tabelka]
- dodatkowo: uwagi w trakcie lekcji
- humor w omyłkach (*Ich hab' einen Hund bekommen => *I have become a dog.; I want to become a doctor. => *Ich will Doktor bekommen.*)
- uczniowie zaawansowani – projekty
- nauczyciel powinien też eksponować prawdziwe podobieństwa, aby ułatwić naukę (*not=nicht, hardly=kaum, emergency=Notfall*)

Głosy: języki powinno się **rozdzielać**. Badania: nawet wtedy wpływy międzyjęzykowe mają miejsce!
Poza tym, uczniowie L3 uczą się szybciej niż uczniowie L2! Korzystanie z systemu L2 pomaga w nauce L3! => Nauczyciel powinien pomóc uczniom wykorzystać swoją wiedzę.

Co nauczyciel powinien wiedzieć?

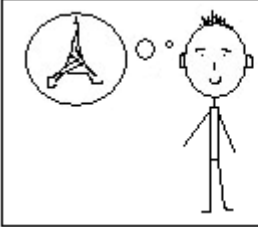

- wiedza językowa
- słowniki niem.-ang., teksty: oryginał i tłumaczenie
- współpraca nauczycieli
- analiza błędów, wykorzystanie jej rezultatów

1. Przykłady prezentacji

Przeczytaj przykłady. Jakie są angielskie odpowiedniki **sollen**? Jakie są ich dokładne znaczenia?¹

ENGLISH	DEUTSCH
You should be more careful in the future!	In der Zukunft sollst du vorsichtiger sein!
You look tired. Shall I make you a cup of coffee?	Du siehst müde aus. Soll ich dir eine Tasse Kaffee machen?
You are to go to the head teacher at once!	Du sollst sofort zum Schuldirektor!

Przeczytaj, o czym myślą Jack i Jane. Zwróć uwagę na różnice w użyciu czasów niemieckich i angielskich.

	
I have already been to Paris. (Ich war schon in Paris.)	Oh, no! I have lost my watch! (Oh, nein! Ich habe meine Armbanduhr verloren!) ²

2. Przykłady ćwiczeń na recepcję

Zakreśl poprawny wyraz:

1. You look tired. <u>Shall/Should</u> I make you a cup of coffee?
2. What are you <u>doing/making</u> tonight? There's a good film on at the movies!
3. I <u>want/will</u> to see her. ³

Wybierz poprawną formę:

1. Yesterday in Cracow.
a) I was b) was I
2. Do you know why she?
a) is sad b) sad is
3. is very fat.
a) My granny's cat b) The cat my granny's ⁴

Popraw poniższe zdania:

1. Kate still lives by her parents.
2. I have lost my passport yesterday!
3. Do you have good notes in English? ⁵

¹ W zależności od poziomu językowego uczniów, polecenie można podać w języku polskim lub angielskim.

² Rysunek wykonałam w programie komputerowym Microsoft Paint; na tablicy rysuje się dużo łatwiej!

³ Poprawne odpowiedzi: *Shall, doing, want*. Odpowiedzi niepoprawne to często popełniane przez moich studentów błędy transferu z języka niemieckiego.

⁴ Wszystkie odpowiedzi (a) są poprawne; wszystkie odpowiedzi (b) to typowo popełniane przez moich studentów błędy interferencyjne.

3. Przykłady ćwiczeń na produkcję

Przetłumacz na język niemiecki:

1. She is only 15. I mean, she shouldn't travel alone at night.
Sie ist nur 15. Ich, sie soll nicht allein in der Nacht reisen.
2. What does this word mean?
Was dieses Wort?
3. Shall we go to the concert? What do you think?
Gehen wir ins Konzert? Was du?⁶

Przetłumacz na język angielski:

1. Morgen fahren wir ins Gebirge.
We are going the mountains tomorrow.
2. Diese Aufgabe scheint schwer zu sein. Soll ich dir dabei helfen?
This task seems difficult. Shall I help you it?
3. Wir können mit dem Bus fahren.
We can go bus.⁷

Przetłumacz na język angielski:

1. O, nein! Ich habe meine Armbanduhr verloren!
.....
2. Hans hat gestern 100 Euro verloren!
3. Ich wohne in Wrocław.
4. Ich wohne hier seit 2 Jahren.⁸

⁵ Błędy: 1. *by*, 2. *have lost*, 3. *notes* (wszystkie są rezultatem transferu z języka niemieckiego). Powinno być: 1. *with*, 2. *lost*, 3. *marks/grades*.

⁶ Poprawne odpowiedzi: 1. *meine*, 2. *bedeutet*, 3. *meinst*.

⁷ Poprawne odpowiedzi: 1. *to*, 2. *with*, 3. *by*.

⁸ Poprawne odpowiedzi: 1. *Oh, no! I have lost my watch!* 2. *Hans lost 100 euros yesterday!* 3. *I live in Wrocław.* 4. *I've lived here for 2 years.*